

Рудюк А.В.

аспірант,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ГЕРАЛЬДИЧНОЇ ТЕМАТИКИ: МІСЬКА СИМВОЛІКА УКРАЇНИ

Інформаційні технології порівняно недавно почали активно впливати на науковий світ. Без застосування новітніх електронних методів та засобів не обходиться практично жодна наука. Тому не дивно, що і спеціальні історичні дисципліни не можуть бути осторонь глобального інформаційного розвитку. Перспективи розвитку історичної науки в цьому напрямку є практично безмежні: від археографії до цілковитої історичної реконструкції.

Впровадження електронних ресурсів в геральдику вимагає від дослідника-геральдиста достовірності та крайнього критичного ставлення до матеріалу, який він публікує для широкого загалу. Якщо говорити про спеціалізовані сайти геральдичної тематики, то вони розраховані на фахівців, подібно до періодичних видань. Інформація в мережі поширюється дуже швидко, тому потрібно бути обережним з усіма висловлюваннями та думками, які публікуються в подібний спосіб.

Метою даної розвідки є з'ясувати ситуацію з електронними ресурсами з історії міської геральдики та символіки; також спробою дослідження змістового та тематичного наповнення інформаційних джерел. Увага насамперед буде приділена збіркам міських гербових зображень та електронним історіографічним доробкам.

Варто зауважити, що тематика електронних ресурсів з міської символіки України в історіографії практично нерозкрита, хоча подібні праці з історичної географії та історичної картографії, нумізматики, сфрагістики, зброєзнавства, уніформології були опубліковані в збірнику наукових праць «Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики» [1]. Питання з написанням комплексної роботи з геральдичних інформаційних джерел залишається відкритим.

Провідною організацією, яка займається всебічним вивченням питань геральдики та суміжних дисциплін, є Українське геральдичне товариство (далі – УГТ). Товариство має свій сайт, який функціонує з липня 2006 р. Ідея створення сайту належить Голові УГТ А. Гречилу [2]. Сайт функціонує на двох мовах: українська та англійська. Міським гербам присвячений розділ «Муніципальні символи», тут міститься стаття про історію виникнення та розвитку міської символіки та розліщенні символи міст та містечок (сmt) (за даними сайту: В Україні (станом на 1 січня 2009 р.) було 459 міст, 886 селищ та 28490 сіл (об'єднаних у 10278 сільських рад).) Також розділ містить корисне посилання на статтю А. Гречила стосовно Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Також неможливо оминати увагою посилання на «Методичні рекомендації», що містить текст «Методичні рекомендації з питань геральдики і прапорництва областей, районів, районів у

містах та територіальних громадах міст, селищ і сіл (територіальні та муніципальні символи)». Авторами та розробниками гербів часто являються члени УГТ.

Ще один розділ даного сайту «Територіальна символіка» містить герби областей України та Автономної республіки Крим та посилання на «Сучасні символи адміністративних районів».

Розділ «Публікації» містить інформацію про періодичні видання УГТ: «Знак» – вісник Українського геральдичного товариства, «Генеалогічні записки Українського геральдичного товариства», «Реєстр особових гербів Українського геральдичного товариства», «Корпоративний гербівник Українського геральдичного товариства».

Загалом сайт вражає своєю інформативністю та змістовим наповненням. Складовою частиною сайту є також «Форум», де можна обговорити всі нагальні та актуальні питання геральдичної науки. УГТ не являється єдиною організацією, яка займається питаннями геральдики, вексикології та суміжних дисциплін. В інших країнах створені подібні товариства, посилання на сайти яких містяться в рубриці «Лінки».

Наступним інформаційним джерелом є сайт «Українська геральдика» [3]. Сайт також функціонує на двох мовах: українська та англійська. Тематичне та змістове наповнення електронного ресурсу справді вражає: станом на 17.11.2015 р. на сайті містилося 4036 гербових зображень. Автор та упорядник сайту – В.М. Напткін. Загалом авторський та художній склад достатньо потужний. Матеріали сайту впорядковані в двох рубриках, які містять різноанітні розділи, присвячені геральдиці: державній, міській, особистій, шлехетській, церковній, корпоративній тощо. Міська геральдика вміщена в розділі «Геральдика сучасної України» та «Історична геральдика». Для зручності користування сайт має навігацію, для швидкого знаходження потрібного матеріалу. Кожне гербове зображення супроводжується описом та короткою історичною довідкою. Відсутній поділ на геральдику областей, районів, міст. Всю необхідну інформацію можна отримати за одним посиланням. Автори сайту активно користуються історіографічними доробками своїх колег (зокрема членів УГТ), але при цьому завжди вказують джерело посилання. Це електронне джерело в геральдиці можна назвати комплексним, тому що практично всім розділам побутування та використання гербів присвячено окрему рубрику.

У мережі часто можна зустріти посилання на сайт з назвою «Герби міст України» [5]. Анонімний автор цього проекту зазначає: «Поява цього сайту є першою спробою створення більш-менш масштабної, хоч і, звичайно, ще не в усьому досконалої та бездоганної, роботи з історії українського міського гербівництва.» Сайт містить близько 310 гербових зображень українських міст та містечок, згрупованих за історично-географічним районуванням. Поділ на історико-географічні регіони є досить умовним. Хоча сайт скоріше за все був створений 2011 р., він містить цікаве нововведення, таке як «Реєстр фігур» (одночасно є розділом сайту), тобто список зображень, які використовуються в міській геральдиці України. Користуватися цим «реєстром фігур» дуже просто:

обираєш геральдичну фігуру і переходиш за посиланням, де можна побачити список міст, які використали цю фігуру для зображення на своєму гербі. Проблема криється в тому, що неможливо ідентифікувати авторів даного електронного джерела, тому необхідно з крайньою критичністю ставитися до представленої інформації. Загалом в мережі існує чимало електронних матеріалів, які більшою мірою є сумнівними, тому потребують ретельної перевірки.

Найбільшим, але водночас і найбільш суперечливим інформаційним ресурсом була і залишається електронна енциклопедія «Вікіпедія» [5]. Про неї неможливо не згадати. Вона містить чиненайбільше статей, присвячених гербам українських міст. Разом з тим залишається проблема достовірності відомостей представлених у статтях. Часто матеріали, які представлені в електронній енциклопедії супроводжуються посиланнями на геральдичну історіографію, тому можуть бути використані з допоміжною метою.

Посилання на електронні ресурси з геральдики містять і сайти бібліотек, зокрема сайти Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [6] та Науково-технічна бібліотека в м. Харкові [7]. Остання містить електронну виставку «Геральдика української землі» підготовлену на основі статей В. Панченко, які містяться в науковому журналі «Науковий світ». Виставка містить 38 тематичних статей, присвячених різним історичним регіонам України. Кожна стаття містить посилання на відповідну працю В. Панченка. Це не єдина збірка гербів, які ґрунтуються на історіографічному матеріалі. Часто такі збірки не мають погодження з авторами матеріалів, зокрема «Міська геральдика України» [8], яка у формі блогу публікує доробки А.Б. Гречило [9].

Гербові зображення українських міст можна зустріти на інтернет порталах відповідного державного органу (міської, районної, обласної адміністрації). Що стосується сайтів міських адміністрацій, то вони часто мають рубрику «Історія міста», або «Про місто», де вміщено історію населеного пункту і відомості про символіку. Зустрічаються випадки, коли міські символи подані разом із текстами офіційних документів, що їх затверджували. Щоправда із цим видом електронних джерел потрібно бути обережним, тому що і вони містять неточності в зображеннях гербів та прапорів. Варто навести приклад сайту Київської міської державної адміністрації [10], який використовує незатверджений герб міста. Зображення не відповідає опису герба відповідно до рішення Київської міської ради народних депутатів від 25.05.1995 р.

Варто згадати російські інтернет ресурси, які присвячені геральдиці Росії та України [11]. Геральдичні сайти інших держав-сусідів не можуть похвалитись збірками українських міських гербів. Можливо, тут можна шукати певні ідеологічні відголоски, але на матеріалах сайтів це не відобразилось.

Загалом, ресурси мережі є достатньо інформативними, хоча необхідно їх допрацювати та впорядкувати. Перспективи росту популярності електронних джерел беззаперечні, тому до них потрібно залучити академічну громадськість.

Список використаних джерел:

1. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Збірка наукових праць. – Число 21: Електронні інформаційні ресурси / Ред. кол.: Г. В. Боряк (відп. ред.), В. В. Томазов (заст. відп. ред.), І. Н. Войцехівська, М. Ф. Дмитрієнко, Г. В. Папакін, І. К. Хромова (відп. секр.). НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2013. – 320 с.
2. Українське геральдичне товариство: офіційний сайт / [Електронний ресурс]: <http://uht.org.ua>
3. Українська геральдика / [Електронний ресурс]: <http://heraldry.com.ua>
4. Герби міст України / [Електронний ресурс]: <http://uagerb.com/>
5. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
6. <http://biography.nbu.gov.ua/index.php/resursi/resursi-z-genealogiji-i-geraldiki>
7. http://library.khai.edu/pages/geraldika/Index_22.htm
8. <http://ukrheraldry.blogspot.com/2012/06/1852.html>
9. Гречило А.Б. Українська міська геральдика. Київ, Львів, 1998. – 192 с.
10. Київська міська державна адміністрація: офіційний інтернет портал / [Електронний ресурс]: <https://kievcity.gov.ua/>
11. <http://geraldika.ru/region/130>; <http://heraldicum.ru/ukraine/index.htm>

Савчук Г.В.

аспірант,

Рівненський державний гуманітарний університет

ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЇ ПЕРШОЇ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Перша світова війна зруйнувала політичну систему та кордони в Європі, що спричинило створення незалежних держав, зокрема Чехословаччини. Перед новоствореною державою постала низка важливих завдань. Першочерговими були питання державного будівництва, політичного устрою та налагодження гармонійної міжетнічної взаємодії між громадянами. Стабілізація внутрішнього становища та успіхи на міжнародній арені забезпечувались прийняттям основного закону – конституції. Адже, конституція є вищим законом країни, який регламентує найважливіші політичні та правові відносини в ній, встановлює основні положення правопорядку.

Першим конституційним актом домюхенської республіки слід вважати закон про утворення незалежної Чехословацької держави (Закон № 11), який є наочним прикладом однієї з найважливіших характерних рис чеського конституційного процесу [1, с. 48].

Основи державного устрою Чехословаччини були закладені тимчасовою Конституцією (закон № 37), прийнятою в кінці 1918 р. Метою прийняття закону була необхідність створення конституції недавно проголошеної держави, який би в основних рисах намітив нові принципи функціонування вищих органів державної влади. Даний акт представляв собою органічний